

ואדי סאליב 1959: האם שוב תגיע התסיסה העדתית להתפרצות של שינאה?

מזרח. שוב פנו אל אנשי ציבור, ושוב נתקלו באדישות. ואו החליטו לנסח את האדישות ולא לקרוא את הציבור והמדינה לפעולה.

מאז הפצת שני הכרוזים, החתומים על ידי משוואה, ראש המטה הכללי, ומלכוד, ראש

עדת. טוב לנו כל רמטכ"ל מוכשר. ★ ★ ★
תשתמשו בכוח?

יצר התארגנה המחתרת? גילה יונה: דחף אותנו סיפור בעתונים, על

יונה, החתיק המסודר, שהעיד וחזר ורדגיש כי אינו מרנפס, ביטא את המרי רות המצטברת של עדות המזרח: "נתנו את עצמנו ואת ילדינו למחותרות ולצה"ל. יישבנו בהמונינו את מרחבי הנגב ואת גבולות המדינה. דחסו אותנו במצבורות ובבדונים,

או נחקר. גם בית הדפוס לא נתגלה. יש כבר כרוז שלישי מוכן, אבל נדבק אותו מתי שנוח לנו; לא מתי שנוח למשטרה. מה בכל זאת נכון בהודעת המשטרה? המשכתי לשאול. "אולי מספר חברי הי אירגון שלכם?"

המלת כוונת ללחום

הלישכה המדינית, החלו העניינים זזים. איש מהממשלה לא הודיע אמנם כי מתכנן נים לרדוף בדרישותיהם, אך בקרב עדות המזרח ניכרת עתה נכונות יתר לעשות משהו. כצעד ראשון: מגייסים שליחי החזית חברים נוספים למחתרת.

מה, בעצם, דרישותיהם המעשיות? פירט אותן יונה, מן הכתב:

- שינוי האחירה הכללית לגבי בני עדות המזרח. שיחדלו שרים ונציגי השלטון להכריז כי בני עדות אלה נחשלים ומחזר סריהשכלה, ידגישו תחת זאת את החיוב.
- הנהגת חינוך יסודי חינוך, הלכה ל- מעשה. הסלת האגרות השונות על הורים מרובי-ילדים מכבידה עליהם את עול חינוך בניהם.

- הכשרה מקצועית מיוחדת, אשר יכין לה לנצל את הכשרונות המיוחדים של בני עדות המזרח. בין השאר: בית-ספר לדיכ לומטים, אשר כיום אך מעטים מאד מהם הנים מבני עדות המזרח. (נאצר מכין טילים, אנחנו נכין את השגרירים הרא- שונים לעולם הערבי!).

- צירוף בני עדות המזרח למשלחות ישראל בא"ם ובאותם כינוסים בינלאומיים, בהם יכולה להיות להם השפעה אישית גדולה יותר מאשר ליוצאי אירופה.

- עידוד ממלכתי לתנועות "נוער ל- נוער", שתפגיש בני העדות והמעמדות הי שונים, בפעולות משותפות.

- ביטול מענק הלחם המחפיר והמעליב, והחלפתו בהנחה במס-הכנסה.

- הרישה האקטואלית ביותר: בחירת נשיא מבני עדות המזרח, כמחאה של רצון טוב כלפי עדות אלה, שהן כיום רוב אוכלוסיית המדינה.

"מה תעשו אם לא יענו לדרישותיכם?" שאלתי את יונה.

"יש לנו תוכנית פעולה", השיב בבטחון. "לתנועה עממית כזו יש הרבה אפשרויות. קריאה להמונים לצאת לרחוב, ל- משל ועוד."

תשובה ספציפית יותר קיבלתי ממודעי החיפאי, כאשר הובילני בחזרה העירה. לעומת יונה, איש "הלישכה המדינית", עשה עלי רושם איש זה כאיש "המטה הכללי".

נתבע פעולה בשטחים מסויימים שנצביע עליהם, נצרוך הפגנות, נשגר משלחות, נקים ועדי-פעולה בכל יישוב.

ובכוח — תשתמשו? הוא לא היסס: "אם ישתמשו נדגנו בכוח — נגיב בכוח! אבל שיהגרו; אחרת יסכנו את קיום המדינה!"

קרקע הצמיחה

בה צמחה וגדלה המרירות העדתית הם התנאים הי תנאים הקשים בהם חיים ריכוזים גדולים של בני עדות המזרח במקומות שונים בארץ. המחתרת דורשת פנונה ממלכתית לתיקון מצב זה.

צעיר מארוקאי שנתסס בעבירה קלה ונשלח להסתכלות בבית-החולים לחולי-רוח בעכו. הוא הרגיש שדעתו נטרפת עליו שם, לכן ברח וביצע 17 פריצות — כדי שהמשי טרה תתפוס אותו. הוא העדיף לשבת ב- כלא, מאשר תחת הסתכלות.

"כמה חברים ניסו לגייס צורה לבחור. ככל מקום נתקלו באדישות. תוך כדי מג- עים אלה התגבש החוג הראשון, של אנשים אשר חשו את כאב אותו מארוקאי צעיר, ואת כאב בני העדות. מאוחר יותר, ניגשו להקמת מועדון לבני הנוער של עדות הי

מבלי שאיש ינסה להתקרב אליה, או יבין לרוחנו. כשהיו צריכים לשלוח שליחים לצפון אפריקה ולארצות ערב, שלחו את השחורים — כן השחורים! — למקומות המסוכנים. למקומות הנוחים, איפה שישבו צרפתים, שלחו שליחים לבנים.

"כבוד ראש הממשלה חושב שכל שליחור תו בחיים היא למנות רמטכ"ל תימני בטרם ימות. והיה אם יתמנה רמטכ"ל תימני — יוכל להיאסף בשקט לעמיו. אבל איננו מבקשים רמטכ"ל תימני, כשם שאיננו רוצים שמינוי צבאי יהפוך עניין של מיקוח

ברק משועשע היכה בעיניו החומות של יונה: "יש לנו קצת יותר משה חברים." "כמה?"

"אומר לך זאת: אנחנו יכולים להפעיל, בליה אחר, בשלוש הערים הגדולות, מאה חברים בהדבקת כרוזים. ועוד דבר: בדרך כלל הדביקו את הכרוזים בירושלים חברים שכאו מתל-אביב, ולהיפך."

"מדוע רק בשלוש הערים הגדולות? למה לא בקרית שמונה ובדימונה, למשל? הרי שם בעיית האפליה בוערת יותר."

"לא רצינו. כי שם עלול היה הדבר לגרום להתלקחות. שם המצב עדין הרבה יותר — ואם תפרוץ התרעומת, לא תהיה לנו שליטה עליה. ישתלט המון. ישתלטו היצרים והשינאה. וזה בדיוק מה שאנחנו מבקשים למנוע. אנחנו רוצים לדחוף את השלטון לפעולה, לפני שיהיה מאוחר מדי. לפני שתבוא התלקחות. לפני ואדי סאליב חדש."

★ ★ ★

לא רוצים רמטכ"ל תימני

הזכרת מקודם את המשטרה. האם זלזלתם בחשבון את האפשרות של מעצרים?

"כן. אנחנו יודעים על שאטה ועל רמלה. אבל אנחנו יודעים שרוח — קשה לזכא. אנחנו יודעים שגם אם ייעצרו ששה או ששים — עוד יישארו בחוץ מספיק חברים שיפעלו."

יונה הפסיק לרגע את שטף דיבורו הי מהיר, אחריכך המשיך: "מעצבי שנעלם דבר אלמנטרי מעיני השולטים — אותם שולטים המארחים כאן כושים מרחבי אפי- ריקה. והוא: שכל הכושים האלה השתפשו בכלא, במרה, במחתרת ובשביתות — ולב- סוף ניצחו. מעיני המארחים הנכבדים נעלם דבר אחד: אם התארגן גוף התובע שחיון ונכויות — אי-אפשר לזכא אותו. סופו להשיג את שלו. והרי המחתרת — סליחה, החזית — אינה תובעת לנשל משהו, או להחזיר משהו אל מעבר לים או למחנות. היא רוצה רק שוויון."

האזרח הישראלי, ה"לבן" נוטה תמיד לדי חות טענות של אפליה וקיסוח עדתיים כפרי של מרירות נפשית, או של רגש נחיתות. האזרח "הלבן" אומר זאת לעצמו, ובזאת מנער מעצמו כל מחשבה נוספת. אולם אי- אפשר לנער את האציאות. 15 השנים האחרונות נוצרו במדינה ריכוזים עצומים של בני עדות המזרח, שתחושת ההפליה מכרסמת בלבם. והם אינם רואים בקיסוחם שרשרת מקרית, כי אם יחס מכחן ומחושב.